

697

1838

N

ATAVIASCHE KUNSTKRING

voorzitter: Zijne Excellentie de Gouv.-Generaal van Ned.-Indië

voorzitter: Tenloonstelling **BALISCHE-KUNST**

VAN „**PITTA MAHA**“

„Vrouw met kind“

door

I. RODJA.

Geopend van Donderdag 10 Sept. t/m Zondag 20 September
des morgens 10 — 12.30, des avonds 5 — 7.30 uur.
Opening **DONDERDAG-AVOND 10 SEPTEMBER 1936 6.30 uur**
dilsen voor leden en genoodigden

1936

3

926

ataviaschen Kunstkring
sche kunst. Een kleine
verk en enkele maskers
vor de toen pas opge-
tet „Balimuseum“ stelt
te te wren, die de le-
groeiend touristenver-
tieklooze bewondering
ndelaars. Het „Balimu-
sreeniging van kunste-
prichten.

ig verlaat de inlandsche
het collectief begrepen
Hij verkrijgt een naam,
tuur behoort een eigen
de kunst is een diffe-
dividu en niet meer de
l hebben af te leggen.
de schouwers van den
t de signatuur ook een

J. de L. H.

Eind November 1935 werd in den Bataviaschen Kunstkring een tentoonstelling gehouden van Balische kunst. Een kleine verzameling teekeningen, beelden, zilverwerk en enkele maskers waren met groote zorg uitgekozen door de toen pas opgerichte vereniging, het „Balimuseum". Het „Balimuseum" stelt zich ten doel het bederf en de degeneratie te weren, die de levende Balische kunst bedreigt door het groeiend toeristenverkeer en door de slecht geplaatste en kritieklooze bewondering van deze reizigers, van koopers en handelaars. Het „Balimuseum" deed dit o.a. door de eerste vereniging van kunstenaars op Bali, Pita Maha, te helpen oprichten.

Met de aansluiting aan deze vereniging verlaat de inlandsche kunstenaar feitelijk de naamloosheid van het collectief begrepen en collectief uitgevoerde kunsthandwerk. Hij verkrijgt een naam, een signatuur. Maar tot een eigen signatuur behoort een eigen individualiteit en het gevolg hiervan in de kunst is een differentiatie, waarvan de kunstenaar als individu en niet meer de groep in zijn geheel verantwoordelijk zal hebben af te leggen. Een zware taak is aldus gelegd op de schouders van den Balischen kunstenaar. Moge hij zich met de signatuur ook een hechte reputatie verwerven.

J. de L. H.

Wetervreden, Augustus 1936.

Moderne kunst op Bali

Op Bali is in de laatste jaren een nieuwe richting in de beeldende kunst ontstaan. Een groep „moderneren“ heeft de oude paden van de traditioneele kunst verlaten en zich toegeslagen op werk, dat zoowel in inhoud als in vorm sterk afwijkt van wat tot nog toe algemeen als „Balische kunst“ gold. Zoals neergens elders in deze gewesten gaat hier een krachtige stroom van nieuw leven door een groot deel der Inheemsche kunstenaars. Sommigen hebben nog niet goed hun weg gevonden, hun werk staat nog dicht bij het overgeleverde. Anderen wisten zich daarvan reeds meer los te maken. En een kleine groep van de meest onafhankelijken heeft resoluut gebroken met de klassieke richting.

Het nieuwe openbaart zich in de eerste plaats in de onderwerpen, welke houtsnijders en teekenaars zich kiezen. Vroeger bewogen zij zich zoo goed als uitsluitend in de sfeer van godsdienst en heldendicht, nu heeft men ontdekt, dat ook het gewone dagelijksch leven stof tot uitbeelding biedt. In zwarte of gekleurde teekening stelt men desa-leven en jacht-avonturen voor. De heiden, uitgevoerd in blank of in gebeitst hout, laten der Balier zien in verschillende levensomstandigheden. Daarnaast dierfiguren in groepen of op zich zelf staand in allerlei houdingen.

(Over het algemeen worden de moderne beelden gekenmerkt door eenvoud van vormen. Men zou ze „vereenvoudigde“ vormen kunnen noemen, als men daarnaast stelt de dikwijls overladen producten van de traditioneele Balische kunst. Meermalen wordt

hier met een minimum van vormgeving een maximum van leven uitgedrukt. Men gaat niet meer op — zooals dat bij de Balische en bij de daarmee verwante Javaansche kunst over het algemeen het geval is — in de minutieuse uitwerking van details: de hoofdzaak wordt krachtig uitgedrukt, de rest verwaarloost men voor een groot deel.

Bij teken- en schilderwerk is soms nog het omgekeerde het geval: papier of doek zijn zoo geheel gevuld met menschen, dieren en planten, dat men wel eens moet zoeken naar de hoofdfiguur, welke in het bijgevoegde opschrift wordt genoemd. Toch blijft bij deze rijkdom van schone details het geheel zeer overzichtelijk.

Natuurlijk zijn de afbeeldingen van goden en helden nu niet met één slag verdwenen. Men vindt ook daaronder zeer goede Balische pantheon en in de helden-galerij kent en die op de hoogte is van hun betekenis in godsdienstig en in literair opzicht.

Touristen op Bali komen gewoonlijk met deze moderne kunstrichting in aanraking door wat hun in hotel of langs minderwaardig goed. Toen de Balier bemerkte, dat de beelden in den nieuwen trant gretig afrek vonden onder de vreemde-lingen, ontstond al spoedig op groote schaal een imitatie van wat de werkelijke kunstenaars onder hen hadden geschapen. Deze, gewoonlijk haastig en zonder veel zorg afgewerkte massaproductie wordt voor goed geld verkocht als „Balische kunst“; de handige artisaan brengt een artikel op de markt, dat bij den niet-deskundigen koper doorgaat voor het werk van een artist.

Om nu de kunst op peil te houden en den koper zooveel mogelijk te garandeeren, dat hij inderdaad „waar voor zijn geld krijgt”, sloten een aantal moderne Balische kunstenaars zich aan een vereeniging, welke „Pita Maha” werd gedoopt. Tot het lidmaatschap van deze vereeniging worden alleen toegelaten hout-, goud- en zilverwerkers, teekenaars en schilders, wier werk is goedgekeurd door een daartoe aangezezen commissie, tegenwoordig bestaande uit: Goesti Njeman Lempad, Tjokorde Gde Rake Soekawati, Rudolf Bonnet en Walter Spies. De leden storten een entree van f 0.50 en staan verder 10% van de opbrengst van het goedgekeurde werk af aan de vereeniging ter bestrijding van de onkosten.

Uiteraard staat niet al het werk van leden van deze vereeniging op het zelfde hooge peil. Het merk „Pita Maha” waarborgt echter den koper, dat hij iets goeds krijgt en dat hem geen massa-productie, geen meer of minder geslaagde navolging als een specimen van oorspronkelijk werk wordt verkocht.

Josia, Juli 1936.

J. KATS.

Het Bestuur van den Bataviaschen Kunstkring betuigt zijn hartelijken dank aan den bekenden oriëntalist J. Kats, aan de heeren Rudolf Bonnet, lid van de Commissie van toezicht op Pita Maha en R. Neuhaus, secretaris-penningsmeester, voor den arbeid, dien zij verricht hebben voor de eerste tentoonstelling van deze vereeniging te Batavia.

Tweeling borende visch door
I. Bagoes Njano

Catalogus van Werken door leden van de
Kunstenaarsvereniging
PITTA MAHIA
op Bali

BEELDEN.

1.	Nara Badjra Singra door Ida Bagoes Poetoe Mas, Mas f	35.—
2.	Sang Hyang Toenggal door I Rodja (licht beschadigd)	22.50
3.	Man met kind door I Rodja	20.—
4.	Vrouw met kind door I Rodja	25.—
5.	Naaktfiguur door I Rodja	27.50
6.	Vrouw met kind door I Rodja (in bruikleen afgestaan door Mevr. Vicki Baum)	—
7.	Zittende man, door I Gremboeang	20.—
8.	Biddende vrouw door I Gremboeang	20.—
9.	Naaktfiguur door I Gremboeang	22.50
10.	Sakoentala door Ida Bagoes Njana	16.50
11.	Giri Poetri met pas geboren Gana door Ida Bagoes Njana	12.50
12.	Tweeling harende visch door Ida Bagoes Njana	14.50
13.	Naaktfiguur door Ida Bagoes Kettoet Bawa	12.50
14.	Man met Koelkoel door Ida Bagoes Kettoet Bawa	14.50
15.	Waraan door Ida Bagoes Nioman Taman	6.50
16.	Zeeuonster door I Poendoet Tebesaja	8.75
17.	Zeeuonster, beschilderd, door I B. Madé	7.50
18.	Zeeuonster, door I. Sandeh	9.—

7

19.	Slapende hond door Goesti Gaté Raka	Pilatan f	6.—
20.	Boogschutter met kinderen door Ida Bg. Ni. Boen Batean	"	7.—
21.	Dansles door Ida Bg. Ni. Boen	"	8.50
22.	Man met sirihstasch door Dewa Kompiang Kintoen	"	5.—
23.	Tantivoorstelling door Ida Bg. Kompiang Renteg	"	7.50
24.	Aap op gett door I Kisid	"	7.—
25.	Man met kind op krekelfjacht door Dewa Poetoe	"	7.—
		Geleboes "	8.—
26.	Groep van man en dieren door A. Agoeng Poetoe Sanoer	"	16.—
27.	Brajoet (beschadigd *) door A. Agoeng Poetoe	"	10.—
28.	Drie visschen door A. Agoeng Poetoe	"	10.—
29.	Twee visschen met zeepaard door A. Agoeng Poetoe	"	7.50
30.	Geveugelde leeuw met herten (beschadigd) door I. B. Poereth	"	13.50
31.	Leeuw met kat door Ida Bg. Gelgel	"	8.50
32.	Naga met tijger door Ida Bg. Gelgel	"	13.50

Beelden in traditioneele stijl.

33.	Raksasa	36.	Raksasa	13.50
34.	Sang Hyang Gana	37.	Garoeada	17.50
35.	Raksasa	38.	Sangrot (licht be- schadigd)	16.50

*) Deze groep wordt, ofschoon hij in beschadigden toestand is aangekomen, toch reexposeerd, omdat hij duidelijk blijk geeft van het groep van monumentaaliteit, een element, dat nog slechts sporadisch voorkomt in de moderne Balische beeldsrijnkunst.

8

Klein houtsnijwerk uit Sanoer.

39.	Schildpad	f	3.75	49.	Delm met visch	f	2.50
40.	Dierengroep	"	4.—	50.	Aap met zeepaard	"	6.50
41.	Tijger met prooi	"	5.—	51.	Pedanda onder boom	"	7.50
42.	Kat met naga	"	7.50	52.	Visch	"	3.25
43.	Drie apen	"	6.50	53.	Krab met zeepaard	"	2.50
44.	Kalf	"	5.—	54.	Twee boetas	"	2.50
45.	Tijger met hagedis	"	4.—	55.	Tantivoorstelling	"	2.50
46.	Varken met big	"	3.75	56.	Krisheft met Raksasa	"	5.—
47.	Eendenfamilie	"	5.—				
48.	Toewalen met visch	"	3.—				

Flesschenstoppen.

57.	f	5.50	60.	f	4.—	63.	f	4.—
58.	"	5.50	61.	"	1.50	64.	"	4.25
59.	"	4.50	62.	"	5.25 *)	65.	"	4.50
66.	Aap met jongen		f	8.—				
67.	Kat met visch en slang		"	8.—				
68.	Naga		"	3.—				
69.	Man in een boom		"	9.75				
70.	Naga een tijger verslindend		"	7.—				
71.	Aap op tijger met haan		"	5.—				
72.	Schildpad met naga		"	4.50				

Doozen.

73.	Tjendannahout	f	7.—	76.	Djatikempel hout	f	3.50
74.	Djatikempel hout	"	7.50	77.	idem	"	3.—
75.	idem	"	3.50	78.	idem	"	2.75

*) beschadigd.

79.	Assembhout	f	4.50	82.	Panggal boeajahout	f	2.25
80.	Oud mangrovehout	"	3.75	83.	"	"	5.—
81.	Trengroeloenghout	"	3.—				

Beschilderde doozen.

84.	f	10.—	88.	f	4.—
85.	"	3.75	89.	"	2.50
86.	"	3.50	90.	"	3.25
87.	"	3.—			

Teekeningen en schilderijen.

91.	Balisch desaleven door Ida Bg. Kembeng	Tebesaja	f	75.—
92.	Bhimaswarra door Ida Bg. Made Nadra	Tegallinggah	"	25.—
93.	Raden poetra door Ida Bg. Made Nadra	"	"	13.50
94.	Processie door Ida Bg. Made Nadra	"	"	15.—
95.	Ardjoena met Soepraba door Ida Bg. Made Nadra	"	"	10.—
96.	Bruilofstoet door Ida Bg. Made Nadra	"	"	10.—
97.	Mantri koripan door Ida Bg. Made Nadra	"	"	9.50
98.	Barong kedingking door I. Reneh	Batoean	"	20.—
99.	Barongs door I. Toepelen	"	"	20.—
100.	Ramajana door I. Toepelen	"	"	15.—
101.	Galoeh Daha door Ida Bg. Diatasoera	"	"	14.—
102.	Rahwana rooft Sita door Ida Bg. Tiba	"	"	20.—
103.	Desaleven door Ida Bg. Tiba	"	"	20.—
104.	Tandenvijlen door I. Tombelos	"	"	15.—
105.	Sanghyang door I. Tombelos	"	"	12.50
106.	Lijkverbranding door I. Bg. Tiba	"	"	25.—
107.	Barong bangkal door Dewa Kompiang	Kandel	"	16.—
108.	Tempelleest door Dewa Kompiang	Kandel	"	17.50

109. Maansverduistering door Dewa Kompijang Kandel

110.	Bliksem dooft een man door Goesti Njoman Gde Bedeloë	Batoean f	17.50
111.	Hemelvaart van Ramas kinderen door Goesti Dokar	" "	25.—
112.	Barongspel door Goesti Kotoet Kobot	Pengoskan "	15.—
113.	Rahwana ontvoert Sita door Goesti Kotoet Kobot	" "	10.—
114.	Tantri door Ida Bagoes Gelgel	Kamassan "	17.50
115.	Loehdaka door Ida Bagoes Gelgel	" "	16.50
116.	Rangda door I Poengkoer	Sibang "	8.50
117.	Visschenbruijloft door Ida Bagoes Njoman Rai Grija	" "	5.—
118.	Baroena door Ida Bagoes Njoman Rai Grija	" "	6.75
119.	Doerga door Anak Agoeng Gde Sobrat	Padangtegal "	10.—
120.	Koembakarna door Goesti Dokar	Bedeloë "	13.50
121.	Pedanda door Ida Bg. Gelgel	Kamassan "	5.—
122.	Goenatama door Goesti Madé Debelag	Badoeng "	21.50

Schilderingen in traditioneelen stijl.

123.	Sita's verbranding door I Dogol	Kamassan "	17.50
124.	Ardjoena wihaha door Nangdeken	" "	18.—
125.	Bratajoeda door Ida Bg. Gelgel	" "	17.50

Lontars.

126.	Hadiparwa, door Dewa Kotoet Ding	Padangtegal f	17.50
127.	Tantriverhaal door Anak Ag. Poetoë Raka	Sanoer "	5.—
128.	Tantriverhaal door Ida Bg. Rai Pidada	" "	5.50
129.	Vischvangst door Ida Bg. Kotoet	" "	6.—
130.	Vischvangst door Ida Bg. Poegeh	" "	6.—
131.	Vischvangst door Ida Bg. Rai Pidada	" "	3.—
132.	Visschen. (Kinderwerk)	" "	2.50
133.	Zeedemonen door Ida Bg. Kotoet	" "	3.50

Zilverwerk.

134.	Offerschaal	f	30.—	138.	Offerschaal	f	22.50
135.	idem	"	27.50	139.	Letantjang	"	25.—
136.	Behadong	"	17.50	140.	Doosje met agraat	"	27.—
137.	Schaal met deksel	"	47.—				
141.	Collier						
142.	Gouden armband met steenen						
143.	Armband						
144.	Armband met goud						
145.	Armband met steenen						
146.	Armband						
147.	Armband						
148.	Armband met steenen						
149.	Armband met robijn'tjes						
150.	Armband						
151.	Armband met steenen						
152.	Armband	f	12.—				
153.	Armband	f	10.—				
154.	Armband	f	10.—				
155.	Armband schildpad		9.—				
156.	Armband schildpad		4.—				
157.	Armband schildpad		4.—				
158.	Armband schildpad		4.—				
159.	Armband schildpad		4.—				
160.	Armband schildpad		4.—				
161.	7 Knoopies		4.—				
162.	6 Knoopies		7.—				
163.	Gouden hanter		6.—				
164.	Zilv. hanter met amathist		22.—				

165.	Zilv. hanger met zwarte saphier	f	5.25
166.	Zilv. hanger met brecciesteen	"	4.25
167.	Zilv. hanger met zwarte saphier en robijnen	"	10.—
168.	Zilv. hanger met agaat	"	11.—
169.	Zilv. hanger met agaat	"	7.—
170.	Zilv. hanger met carneol	"	5.50
171.	Zilv. hanger met brecciesteen	"	6.50
172.	Zilv. hanger met melkopaal	"	7.50
173.	Zilv. hanger met zwarten steen	"	4.50
174.	Zilv. broche met brecciesteen	"	9.50
175.	Gouden ring	"	7.—
176.	Gouden ring	"	31.—
177.	Gouden ring	"	15.—
178.	Gouden ring	"	22.—
179.	Zilv. ring met agaat	"	6.75
180.	Zilv. ring met agaat	"	6.—
181.	Zilv. ring met agaat	"	5.25
182.	Zilv. ring met agaat	"	6.50
183.	Zilv. ring met agaat	"	6.75
184.	Zilv. ring met agaat	"	6.—
185.	Zilv. ring met brecciesteen	"	5.—
186.	Zilv. ring met carneol	"	6.50
187.	Zilv. ring met paalmoer	"	5.50
188.	Zilv. ring met paalmoer	"	2.—
189.	Zilv. ring met zwarten steen	"	6.50
190.	Zilv. ring met robijnen	"	4.75
191.	Zilv. ring met agaat	"	4.75
192.	Zilv. ring met amathist	"	4.50
193.	Zilv. ring met agaat	"	5.50
194.	Zilv. ring met amathist	"	5.50

195.	Zilv. ring met agaat	f	5.—
196.	Zilv. ring met agaat	"	6.—
197.	Zilv. ring met carneol	"	4.75
198.	Zilv. ring met zwarte saphier	"	4.75

Weeffels.

199.	Kain pelangi (zijde)	"	2.25
200.	Kain songket met goud	"	25.—
201.	Kain songket	"	13.—
202.	Kain pring	"	4.25
203.	Kain songket, wit met zilverdraad	"	33.—

De 3 volgende nummers zijn schilderingen van I. Déwa Gedé Soberat uit het bezit van Ir. Th. A. Resink te Djogjakarta en voor deze ten-
toonstelling door den eigenaar afgestaan.

204. Het wékken van den reus Koembakarna om te strijden tegen Rama.
 205. De weduwe-heks Tjalon Arang dans met haar volgingen op het
 kerkhof om hulde te brengen aan de doods-godin Doerga. Deze
 staat haar toe om de bewoners van het rijk van Koning Erlangga
 te vernietigen
 206. De heilige Bharadaha verlost de weduwe-heks Tjalon Arang door
 haar te dooden. De andere heksen worden door Bharadaha tot
 kluiszenares gewijd.

In het onlangs verschenen Balinummer van het tijdschrift „Djawa” zijn artikelen opgenomen van de hand van Rudolf Bonnet en Walter Spies over beeldende Kunst in Gianjar en over de ontwikkeling der muziek en danskunst op Bali.

Het Java-Instituut stelt dit Balinummer verkrijgbaar voor leden van den Bataviaschen Kunstkring tegen den kostprijs, / 3.—

Het Bestuur van den Bataviaschen Kunstkring waardeert deze bereidwilligheid van het Java-Instituut ten zeerste.

Bestellingen worden aan het Kantoor van den Bataviaschen Kunstkring aangenomen.